

Makroekonomik Görünüm – Aralık 2021

Dünya: Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası ve Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD) gibi uluslararası kuruluşların 2020 ve 2021 yıllarına ait en güncel ve bir önceki küresel büyüme öngörülerine aşağıda yer verilmiştir:

Kurum	Kaynak	2021		2022	
		(Güncel)	(Önceki)	(Güncel)	(Önceki)
IMF	Ekim 2021 Dünya Ekonomik Görünüm Raporu (önceki: Temmuz 2021)	5,9% ↓	6,0%	4,9% ↔	4,9%
Dünya Bankası	Haziran 2021 Küresel Ekonomik Beklentiler Raporu (önceki: Ocak 2021)	5,6% ↑	4,0%	4,3% ↑	3,8%
OECD	Kasım 2021 Ekonomik Görünüm Raporu (önceki: Eylül 2021 Ara Dönem Raporu)	5,6% ↓	5,7%	4,5% ↔	4,5%

IMF tarafından yayımlanan Ekim ayı Küresel Ekonomik Görünüm Raporu'nda, küresel ekonominin 2021 yılında %5,9 ve 2022 yılında %4,9 büyüyeceği öngörülmüş ve küresel büyümeye yönelik tehditlerdeki artışa dikkat çekilmiştir. IMF'ye göre delta varyantı, arz zinciri sıkıntıları, yükselen enflasyon ve gıda, enerjide artan maliyetler risk faktörleri olarak belirtilmiştir. Ayrıca, ekonomik büyümede ülkeler arası tehlikeli ayrışmanın ciddi bir endişe kaynağı oluşturduğu vurgulanmıştır.

2020 yılı Mart başında Covid-19 salgınının ekonomik etkilerine ilişkin endişelerinin artmasıyla birlikte politika faizini %0,00-0,25 aralığına çeken ABD Merkez Bankası FED, Mart 2020'den bu yana faiz seviyesinde bir değişikliğe gitmemiştir. 2021 yılbaşında %1,5 seviyesinden hızlı bir yükselişle Mayıs ayında %5,0 düzeyine ulaşan 12 aylık ABD tüketicici fiyat endeksi, takip eden aylarda bu seviyenin üstünde yerleşmiş ve Kasım ayında %6,8 olarak gerçekleşmiştir. FED, Eylül ayında %4,2 seviyesinde öngördüğü ortalama yılsonu enflasyon beklentisini, Aralık ayında %5,3 olarak revize etmiştir. Enflasyonun 2022'nin ikinci yarısına kadar sürmesinin beklendiğini belirten Powell, enflasyonun "geçici" olduğu değerlendirmesinden vazgeçilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Powell, Kasım ayından itibaren varlık alım hızının aylık 15 milyar dolar azaltılarak Haziran 2022'de varlık alım programının sona ermiş olacağını duyurmuştu. Yılın son FOMC toplantısı ardından ise, varlık alımlarını azaltma hızını 30 milyar dolara yükselttiğini açıklamıştır. Ayrıca kamuoyu ile paylaşılan Dot Plot'a göre katılımcılar, 2022 ve 2023 yıllarında 3'er faiz artırımını ve 2024 yılı için de 2 faiz artırımını öngörmüşlerdir. Pandemide varyantların neden olduğu belirsizliklere rağmen FED bu yıl ve gelecek yıl için yüksek büyüme beklentisini sürdürmektedir.

ABD gayrisafi yurtiçi hasılası 2021 ilk çeyrekte %6,3 oranında, ikinci çeyreğinde yıllık bazda %6,7 büyürken üçüncü çeyrekte %2'lik büyümeyle 2020'nin ikinci çeyreğinden bu yana en zayıf büyümeyi kaydetmiştir.

Avrupa Birliği Komisyonu yayımladığı Avrupa Ekonomik Tahminleri 2021 Sonbahar Raporu'nda, AB ekonomisinin 2021 yılında %5, 2022'de %4,3 ve 2023'te %2,5 oranında, Avro Bölgesi ekonomisinin de 2021'de %5, 2022'de %4,3, 2023'te %2,4 oranında büyüyeceğini öngörmüştür. Raporda, enflasyon oranının bu yıl AB'de %2,6, Avro Bölgesi'nde de %2,4 olacağı tahmin edilirken, bütçe açığının Gayrisafi Yurt içi Hasılaya oranının bu yıl Malta'da %11,1, Yunanistan'da %9,9, İtalya'da %9,4, Fransa ve İspanya'da %8,1, Almanya'da %6,5 olacağı öngörülmüştür.

Türkiye: Aşağıdaki tablo, 2020 yılında %1,8 oranında büyüyen Türkiye'ye ilişkin IMF, OECD ve Dünya Bankasının 2021-2022 yılları son resmi büyüme tahminlerini vermektedir. OECD Kasım 2021 güncellemesinde, 2021 yılı için Eylül ayında yaptığı %8,4'lük büyüme tahminini %9,0'a, 2022 yılı için ise %3,1'den %3,3'e yükseltmiştir. Dünya Bankası, Ekim 2021'de yayımladığı Avrupa ve Orta Asya bölgesi sonbahar dönemi ekonomik görünüm güncellemesinde, Türkiye için Haziran 2021'de yaptığı tahminlerinde revizyona gitmiş ve 2021 yılı tahminini %5'den %8,5'e artırırken 2022 yılı tahminini %4,5'ten %3'e indirmiştir. IMF, Ekim ayı Dünya Ekonomik Görünüm raporunda Türkiye için öngördüğü 2021 reel ekonomik büyüme tahminini 3,2 puan yukarı çekerek, %9'a yükseltmiştir. IMF, Türkiye ekonomisine dair 2022 büyüme tahminini ise %3,3 olarak sabit tutmuştur.

Kurum	Kaynak	2021		2022	
		(Güncel)	(Önceki)	(Güncel)	(Önceki)
IMF	Ekim 2021 Dünya Ekonomik Görünüm Raporu (önceki: Temmuz 2021)	9,0% ↑	5,8%	3,3% ↔	3,3%
Dünya Bankası	Ekim 2021 Küresel Ekonomik Beklentiler Raporu (önceki: Haziran 2021)	8,5% ↑	5,0%	3,0% ↓	4,5%
OECD	Kasım 2021 Ekonomik Görünüm Raporu (önceki: Eylül 2021 Ara Dönem Raporu)	9,0% ↑	8,4%	3,3% ↑	3,1%

Uluslararası derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, Türkiye'nin 2021 büyüme beklentisini %9,2'den %10,5'a çıkartmıştır. Fitch, Türkiye için 2022 yılı büyüme tahminini %3,5'dan %3,6'ya yükseltmiştir. S&P, Avrupa, Orta Doğu ve Afrika (EMEA) Gelişen Piyasalar raporunda, Türkiye'nin 2021 yılı için ekonomik büyüme tahmininin 1,2 puan artırarak %9,8'e, 2022 yılı için büyüme tahmininin ise %0,4 artırarak %3,7'ye revize etmiştir. Moody's ise Türkiye ekonomisi için 2021 büyüme tahminini %6'dan %9,2'ye yükseltmiştir. Türkiye ekonomisinin gelecek yıla ilişkin büyüme beklentisini de %3,6'dan %4,8'e çıkaran Moody's, parasal ve kredi genişlemesi ile bol likidite desteğinin Türkiye'nin kredi kaynaklı ekonomik toparlanmasını desteklemeye devam ettiğini vurgulamıştır.

TCMB, politika faizini Mart 2021 toplantısında 200 bps artışla %19 seviyesine çıkarttıktan sonra Eylül PPK toplantısında, 100 baz puan indirerek %18 seviyesine çekmiş, böylece 1,5 yıl sonra ilk faiz indirim kararı gelmiştir. PPK, Ekim toplantısında politika faizini 200 baz puan, Kasım ve Aralık toplantılarında 100'er baz puan daha indirerek %14'e düşürmüştür. Buna göre; Eylül ayındaki faiz indiriminden Aralık ayındaki son faiz indirimine kadar geçen sürede Türk Lirası dolar karşısında %75,7 değer kaybetmiştir. Aralık ayındaki PPK toplantısı sonrasında yapılan açıklama metnine göre Kurul, politika faizinin 100 baz puan indirilerek, arz yönlü ve para politikası etki alanı dışındaki arazi faktörlerin fiyat artışları üzerinde oluşturduğu geçici etkilerin ima ettiği alanın kullanımının tamamlanmasına karar vermiştir. Alınmış olan kararların birikimli etkileri 2022 yılının ilk çeyreğinde yakından takip edilerek bu dönemde fiyat istikrarının sürdürülebilir bir zeminde yeniden şekillenmesi amacıyla geniş kapsamlı politika çerçevesi gözden geçirme süreci yürütüleceği vurgulanmıştır. Metinde milli gelir verileri ve öncü göstergelerin yurt içinde iktisadi faaliyetin, dış talebin de etkisiyle güçlü seyrettiğine işaret ettiği belirtilmiştir. Aşılmanın toplumun geneline yayılmasının salgından olumsuz etkilenen hizmetler, turizm ve bağlantılı sektörlerin canlanmasına ve iktisadi faaliyetin daha dengeli bir bileşimle sürdürülmesine olanak tanıdığı ihracattaki artış eğiliminin güçlenmesiyle cari işlemler dengesinin 2022 yılında fazla vermesinin öngörüldüğü ifade edilerek, cari işlemler dengesindeki iyileşme eğiliminin güçlenerek devam etmesinin fiyat istikrarı hedefi için önem arz ettiğini belirtilmiştir. Bu bağlamda ticari ve bireysel kredilerin yakından takip edildiği de vurgulanmıştır.

Merkez Bankası, yılın son enflasyon raporunda ise enflasyon tahminlerini yükseltmiştir. Buna göre, 2021 yıl sonu enflasyon tahmini %14,1'den %18,4'e çıkartılmış, 2022 yıl sonunu enflasyon tahmini %7,8'den %11,8'e yükseltilmiş, 2023 yıl sonu tahmini %7,0 seviyesine geriledikten sonra orta vadede %5 düzeyinde istikrar kazanacağı öngörülmüştür. TÜFE, Kasım ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre %21,31 artış göstermiştir.

Ticaret Bakanlığı tarafından üçer aylık dönemler halinde uygulanan Dış Ticaret Beklenti Anketi sonuçlarına göre, 2021 yılı 4. çeyrek İhracat Beklenti Endeksi bir önceki çeyreğe göre 3,7 puan artarak 131,3 olarak gerçekleşmiştir. İthalat Beklenti Endeksi ise önceki çeyreğe göre 6,4 puan azalarak 108,1 olarak gerçekleşmiştir.

Rapor tarihimiz itibarıyla temel makro ekonomik gelişmeler aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Gösterge	Güncel Değer	Önceki Değer	Açıklama
Büyüme (TÜİK)	<u>2021-Q3</u> 7,4%	<u>2021-Q2</u> 21,7%	GSYH 2021 yılı üçüncü çeyrek ilk tahmini; zincirlenmiş hacim endeksi olarak, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %7,4 artmıştır. GSYH'yi oluşturan faaliyetler incelendiğinde; 2021 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki yıla göre zincirlenmiş hacim endeksi olarak; mesleki, idari ve destek hizmet faaliyetleri %25,4, bilgi ve iletişim faaliyetleri %22,6, hizmetler %20,7, diğer hizmet faaliyetleri %11,7, sanayi %10,0, kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri %8,3 ve gayrimenkul faaliyetleri %4,7 artmıştır. Finans ve sigorta faaliyetleri %19,9, inşaat %6,7, tarım, ormancılık ve balıkçılık ise %5,9 azal azalmıştır.
İşsizlik (TÜİK)	<u>2021/10</u> 11,2%	<u>2021/9</u> 11,4%	Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2021 yılı Ekim ayında bir önceki aya göre 75 bin kişi azalarak 3 milyon 717 bin kişi olmuştur. İşsizlik oranı ise 0,2 puanlık azalış ile %11,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. İstihdam edilenlerin sayısı 2021 yılı Ekim ayında bir önceki aya göre 180 bin kişi artarak 29 milyon 581 bin kişi, istihdam oranı ise 0,2 puanlık artış ile %46,2 olmuştur.
Enflasyon TÜFE ÜFE (TÜİK)	<u>2021/11</u> 21,31% 54,62%	<u>2021/10</u> 19,89% 46,31%	TÜFE'de Kasım ayında bir önceki aya göre %3,51, bir önceki yılın Aralık ayına göre %19,82, bir önceki yılın aynı ayına göre %21,31 ve on iki aylık ortalamalara göre %17,71 artış gerçekleşmiştir. Yİ-ÜFE Kasım ayında bir önceki aya göre %9,99 bir önceki yılın Aralık ayına göre %51,06, bir önceki yılın aynı ayına göre %54,62 ve on iki aylık ortalamalara göre %38,94 artış göstermiştir.
Sanayi Üretim Endeksi (TÜİK)	<u>2021/10</u> 8,5%	<u>2021/09</u> 8,9%	Sanayi Üretim Endeksi, 2021 Ekim ayında geçtiğimiz yıl aynı ayına kıyasla %8,5 artmıştır. Alt sektörler incelendiğinde, 2021 yılı Ekim ayında madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %9,2, imalat sanayi sektörü endeksi %9,2 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %3,5 artmıştır.
Otomobil ve Hafif Ticari Araç Satışları (ODD)	<u>2021/11</u> 60.216	<u>2021/10</u> 56.746	Türkiye otomobil ve hafif ticari araç toplam pazarı, 2021 yılı Ocak-Kasım döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre %1,0 artarak 675.107 adet olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı Kasım ayına göre %24,9 azalarak 60.216 adet olmuştur.
Konut Satışları (TÜİK)	<u>2021/11</u> 178.814	<u>2021/10</u> 137.401	Türkiye genelinde konut satışları Kasım ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %59,0 artarak 178 bin 814 olmuştur. Konut satışlarında İstanbul 31 bin 706 konut satışı ve %17,7 ile en yüksek paya sahip olmuştur.
Türkiye İmalat PMI (İSO-IHS Markit)	<u>2021/11</u> 52,0	<u>2021/10</u> 51,2	Kasım'da manşet PMI 52,0 ile üst üste altı aydır eşik değer 50,0'nin üzerinde gerçekleşmiştir.
Euro Bölgesi İmalat PMI (IHS Markit)	<u>2021/11</u> 58,4	<u>2021/10</u> 58,3	IHS Markit'in açıkladığı Euro Bölgesi imalat satın alma yöneticileri endeksi (PMI) Kasım ayında, Ekim ayındaki 58,3 puandan, 58,4 puana yükselmiştir.
Ekonomik Güven Endeksi (TÜİK, TCMB)	<u>2021/11</u> 99,3	<u>2021/10</u> 101,4	Ekonomik güven endeksi Ekim ayında 101,4 iken, Kasım ayında %2,1 oranında azalarak 99,3 değerine düşmüştür. Ekonomik güven endeksindeki düşüş, tüketici ve hizmet sektörü güven endekslerindeki düşüşlerden kaynaklanmıştır.
Bankacılık Sektörü NPL Rasyosu (BDDK)	<u>2021/10</u> 3,50%	<u>2021/09</u> 3,54%	Ekim 2021 döneminde Türk Bankacılık Sektörünün, aktif büyüklüğü %20,8 artarak 7.374.436 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Krediler %16,9 artarak 4.181.923 milyon TL, menkul değerler %21,5 artarak 1.242.945 milyon TL'ye ulaşmıştır. Bu dönemde kredilerin takibe dönüşüm oranı %3,50 olmuştur.
Bütçe Dengesi (Milyar TL) (Haz. Mal. Bak.)	<u>2021/11</u> 32,0	<u>2021/10</u> -17,4	2021 yılı Kasım ayında merkezi yönetim bütçe giderleri 135,8 milyar TL, bütçe gelirleri 167,8 milyar TL ve bütçe fazlası 32 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, faiz dışı bütçe giderleri 120,4 milyar TL ve faiz dışı fazla ise 47,3 milyar TL fazla vermiştir.
Cari Denge (Mio USD) (TCMB)	<u>2021/10</u> 3.156	<u>2021/09</u> 1.652	Bir önceki yılın Ekim ayında 93 milyon ABD doları açık veren cari işlemler hesabı, bu yılın aynı ayında 3.156 milyon ABD doları fazla vermiştir. Bunun sonucunda on iki aylık cari işlemler açığı 15.425 milyon ABD doları olmuştur.